

Zkušenosti z přípravy štábů

Charakter soudobé bojové činnosti se vyznačuje především vysokými bojovými možnostmi vojsk, zejména jejich palebnou mohutností, údernou silou a manévrovostí. Došlo ke značnému rozšíření bojového použití sil a prostředků, ke zvýšení rozhodnosti, úsilí a rychlosti průběhu bojové činnosti. Velmi důležitou úlohu v soudobých operacích (boji) má činitel času. Pravidlem je možnost vzniku nenadálých a prudkých změn situace a bojových možností svazků a útvarů v průběhu boje a operace, což má za následek nutnost rychlého přechodu od jednoho druhu bojové činnosti k druhé.

To se projevilo ve zvýšených požadavcích na štáby jako na orgány velení a značně zkomplikovalo jejich práci. Naléhavě vyvstala otázka o zdokonalování systému velení dalším zlepšováním metod práce štábů, rozvojem struktury systému velení, širokým využíváním matematických metod, prostředků automatizace a mechanizace a zaváděním automatizovaných systémů velení.

Je to objektivní a zákonitý proces a netýká se jen armády, ale celé společnosti. Tuto skutečnost potvrdil i XIV. sjezd KSČ, který zdůraznil úlohu vědeckotechnického rozvoje a květnové plénum ÚV KSČ v roce 1974, které zdůraznilo rostoucí význam racionalizace řídicích procesů v rozvoji společenské produktivity práce.

To vyžaduje, aby již dnes všechny štáby dokonale zvládly novou techniku používanou v systému velení, současně metody plánování boje a operace a vědeckou organizaci práce.

Ze všech těchto vzájemně spjatých problémů rozebereme jen některé, neefektivnější metodické způsoby přípravy štábů

jako orgánů velení, které byly dostatečně ověřeny na cvičeních minulých let.

☆

Při organizování přípravy štábů je velmi důležité mít jasnou představu o jejich předurčení a o těch požadavcích, které vyžaduje soudobá vojenská činnost na štábech jako na orgánech velení. Musíme mít na paměti, že současné prostředky ničení můžeme účinně ovlivnit jen v případech vysoké úrovně bojové pohotovosti orgánů velení všech stupňů, za předpokladu, že štáby budou správně a včas řešit složité úkoly průzkumu, hodnocení situace, plánování bojové činnosti, rychle doručovat konkrétní úkoly podřízeným, promyšleně organizovat bojovou činnost, udržovat spolehlivé velení a nepřetržitou součinnost.

Tyto úkoly mohou úspěšně řešit jen velitelé a štáby, kteří jsou na vysoké úrovni operačně taktické přípravy, mají dostatečné zkušenosti z praxe, správně chápou charakter a způsoby vedení soudobého vševojskového boje a operace a dokáží předvídat pravděpodobný vývoj a průběh bojové činnosti.

Z tohoto pohledu nabývá na zvláštním významu správná organizace společné práce velitelů a štábů v různých etapách přípravy a vedení bojové činnosti. Sladěná činnost štábů se svými veliteli v mnoha případech zabezpečuje úspěch jejich společné práce, šetří čas a konkretizuje velení vojskům. Proto správné chápání svého velitele, dosažení úplné sladěnosti v činnosti velitele a štábu ve všech případech je důležitým úkolem v přípravě všech štábů.

Metody práce velitelů a štábů vždy zahrnují prvek tvůrčího přístupu a v prak-

tické činnosti jsou možné nejrozumnější varianty jejich způsobu práce. To v první řadě závisí na podmínkách situace, časových možnostech, osobních kvalitách, znalostech a zkušenostech velitele a rovněž na přípravě a sladění štábů. Zvláště důležité je vypracovat správnou metodu společné práce velitele se štábem, náčelníky druhů vojsk a služeb v podmínkách rychle se měnící situace, při studiu nového úkolu a přijetí rozhodnutí.

Rozhodnutí je základ, ze kterého vychází štáb a náčelníci druhů vojsk a služeb při organizování všech opatření k zabezpečení bojové činnosti. Hlavním úkolem štábu je uvést pohotovosti do života a zabezpečit jeho včasné splnění. Tato slova skrývají mnohé problémy, především zabezpečení spolehlivého vedení v jeho širokém chápání, které může splnit jen dobře organizovaný a připravený kolektiv.

Velitelé a štáby všech stupňů jsou povolány k tomu, aby tvůrčím způsobem řešili otázky bojové pohotovosti, soustřeďovali pozornost na nejdůležitější a perspektivní problémy, na nichž v první řadě

závisí zabezpečení převahy nad pravděpodobným nepřítelem.

Ke splnění těchto požadavků a k odstranění některých existujících nedostatků v přípravě štábů jsme zásadně upřesnili metodiku jejich přípravy. Zvýšili jsme počet cvičení v terénu a zamítli jsme taková cvičení, která byla organizována v připravených, známých prostorech na známá témata a byla vedena podle šablonovitých plánů provedení cvičení. Hlavní pozornost jsme soustředili na zásadní, určující otázky bojové činnosti, přitom jsme nezapomínali i na tzv. maličkosti, na nichž často závisí úspěch boje a operace. Štáby začaly plnit úkoly v podmínkách skutečně dynamické situace s častým přemísťováním míst velení, s jejich rozvíjením v krátké době bez přerušení velení vojskům.

V praktické přípravě štábů vycházíme především z konkrétních úkolů, z úrovně připravenosti důstojníků a generálů a sladěnosti kolektivu daného štábu. Přísně dodržujeme zásadu, že každý velitel osobně učí svůj štáb.

Velitelsko-štabní cvičení

K přípravě štábů používáme celou řadu opatření, různé formy a metody operační přípravy, v jejichž průběhu důstojníci získávají teoretické znalosti a praktické návyky k plnění svých povinností, zvyšují svou profesionální kvalifikaci. Mezi všemi těmito opatřeními zvláštní význam udílíme velitelsko-štabním cvičením, která patří mezi neúčinnější formy přípravy generálů a důstojníků. Je to pochopitelné, protože na velitelsko-štabních cvičeních všechny otázky plánování, organizace a zabezpečení boje procvičuje v plném rozsahu nejen štáb, ale i všichni náčelníci druhů vojsk a služeb.

Praxe potvrzuje, že nejlepší výsledky dosahujeme na velitelsko-štabních cvičeních se značkovými vojsky a na operačně taktických cvičeních, v jejichž průběhu velitelé a štáby všech druhů vojsk prakticky procvičují otázky organizace boje bezprostředně v terénu. Na takových cvičeních důstojníci nadřazených štábů plní své funkční povinnosti společně s důstojníky štábů přidělených a podpůrných útvarů a jednotek. Při tom vznikají výhodné podmínky komplexního řešení otázek organizace bojové činnosti při jejich všestranném sladění se všemi náčelníky druhů vojsk a služeb.

Před velitelsko-štabním cvičením obyčejně organizujeme štabní nácvik v terénu

se spojovacími prostředky. Tento nácvik řídí zpravidla velitel, který vystupuje nejen v úloze řídícího nácviku, ale i ve své funkci; tzn., že společně se štábem se učí i sám.

Velitelsko-štabní cvičení (včetně cvičení s částečně vyvedenými vojsky a rovněž operačně taktická vojsková cvičení) zahajujeme nejlépe procvičením otázek bojové pohotovosti jako určujícího prvku v přípravě štábů a vojsk.

Vzhledem k rostoucímu významu prvku času v soudobé válce se snažíme, aby na několika stupňových velitelsko-štabních cvičeních v průběhu organizace boje byla použita v plném rozsahu metoda souběžného plánování jak na vyšších štábech, tak i na stupních svazek—útvár—jednotka.

Zkušenosti z velitelsko-štabních cvičení potvrzují, že dosažení sladěnosti ve všech otázkách organizace bojové činnosti mezi vševojskovými a leteckými štáby a rovněž se štáby přidělených útvarů a jednotek je nejsložitějším úkolem. Nejvýrazněji se to projevuje při souběžném plánování. V tomto případě se někdy v některých dokumentech různých štábů vyskytují rozporné údaje, dokonce i v takových zásadních otázkách, jako jsou např. objekty, které má ničit daný prostředek, čas a čáry (prostory) činnosti vojsk atd. Proto je nutná přesná kontrola na cvičení zpra-

covaných dokumentů s osobním prověřením řídicího cvičení všech zásadních údajů, které se týkají organizace a vedení bojové činnosti.

K přiblížení podmínek výcviku štábů k reálné skutečnosti organizujeme všechna velitelsko-štabní cvičení zpravidla s vyvedením vojsk, dále jako taktická cvičení s bojovou střelbou a palbou dělostřelectva. Zkušenosti ukazují, že taková metoda je vysoce účinná; kromě toho zvyšuje kvalitu cvičení, protože účast útvarů a jednotek všech druhů vojsk a letectva na cvičení umožňuje prakticky prověřovat operativnost práce štábů jako orgánů velení, realnost zpracovaných plánů, propočtů a možnosti velet vojskům po jejich uvedení do bojové pohotovosti, přípravu k vedení bojové činnosti i v průběhu boje.

K určení složení a množství útvarů a jednotek, vyváděných na taktické cvičení v průběhu konání velitelsko-štabního cvičení, musíme přistupovat odpovědně a vycházet z požadavků na procvičení plánovaných otázek. Zatížení generálů a důstojníků na cvičení plánujeme tak, aby cvičící štáb v průběhu cvičení, kromě řešení praktických otázek velení vyváděným vojskům, měl potřebný čas na sladění svých jednotek a služeb, na zvýšení návyků pro splnění funkčních povinností a řešení dalších otázek, spojených s velením vojskům.

Kladné výsledky v přípravě štábů přináší dvoustanná velitelsko-štabní cvičení nebo cvičení, kdy na jedné straně probíhá velitelsko-štabní cvičení s částečně vyvedenými (značkovými) vojsky a na druhé straně taktické cvičení.

Podobná cvičení zpracováváme na základě jednotného zámyslu, platného pro obě strany. Probíhají zpravidla do velké hloubky s procvičováním různých učebních úkolů, jako např. útok (organizace obrany), násilný přechod vodních překážek, vedení střetného boje, organizace protizvědi, jejich odrazení atd.

V průběhu cvičení (v případě, že nám to umožňuje dislokace vojsk) je účelné ke cvičícím štábům postupně vyvádět samostatné útvary a jednotky v přísné shodě s bojovými úkoly. Kromě toho k praktickému procvičení otázek zabezpečení trvalého velení je účelné v průběhu všech velitelsko-štabních cvičení několikrát přemístit místa velení. V době přemísťování štábu a také bezprostředně po zaujetí nového prostoru, určujeme štábům úkoly k získávání údajů o situaci, k upřesnění nebo doručení nových bojových úkolů vojskům. Tato opatření umožňují prověřit schopnost štábů řešit nenadále vzniklé úkoly a napomáhá důstojníkům získat ná-

vyky v přebírání jednotek a útvarů do své podřízenosti, v průběhu boje ve včasné doručení bojových nařízení podřízeným a v organizaci velení ve složitých podmínkách situace.

Takto organizovaná cvičení nám dále umožňují postupně a nenadále prověřovat bojovou pohotovost mnohých útvarů, orgánů velení všech stupňů a rovněž vojsk, která se zúčastní cvičení, zdokonalit jejich polní přípravu.

Zkušenosti z přípravy štábů ukazují, že při systematickém zkoumání velitelsko-štabních cvičení na mapách nebo v terénu bez vyvedení vojsk někteří důstojníci začínají ztrácet pojem času. Jejich snaha udělat všechno co nejrychleji a předejít nepříteli je pochopitelná a zákonitá. Současně však takováto snaha je nezdůvodnitelná, nerealná a v podstatě nepřipustná.

V průběhu konání velitelsko-štabních cvičení je účelné periodicky stavět velitele a štáby před nutnost organizovat splnění reálných bojových úkolů průzkumu s vyvedením samostatných jednotek a útvarů, pozemních vojsk a letectva, uskutečnit bojové střelby ze všech druhů zbraní, letecké bombardování, stavbu mostů, přísun munice a ostatních druhů materiálu a techniky, rozvíjet vojenskou nemocnici a další útvary a jednotky speciálního a týlového zabezpečení. Taková velitelsko-štabní cvičení je nutné organizovat do značné hloubky, aby mohly být procvičeny všechny učební otázky.

Tento rozsah velitelsko-štabních cvičení umožňuje řídicímu cvičení v dostatečné míře procvičit všechny učební otázky, reálně přemísťovat místa velení ve všech oblastech, zhodnotit připravenost velitelů a štábů jako orgánů velení. Účast vojsk na cvičení umožňuje prakticky procvičit realnost propočtů, které připravují cvičící štáby.

Je důležité poznamenat, že jednotky a útvary zpravidla nevyvádíme na celou dobu konání velitelsko-štabních cvičení, ale jen na období, ve kterém je skutečně potřebujeme k ověření norem nebo k řešení jednotlivých úkolů. Obvykle tato doba nepřevyšuje 24 hodin; průzkumné letectvo např. může určený úkol splnit za několik hodin. Takto organizovaná velitelsko-štabní cvičení umožňuje vysoce účinně cvičit vojska, hospodárně využít výcvikový čas a vyvádět na cvičení značné množství útvarů a jednotek všech druhů vojsk a služeb. Možný způsob vyvedení jednotek a útvarů na VSC uvádíme v grafikonu — viz obr. 1.

Kromě toho štáby svazků a útvarů cvičíme ve velení vojskům v průběhu vedení bojové činnosti, v organizovaném

	1.den	2.den	3.den	atd.	Poznámka
Doba vyvedení útvaru (jednotky) na cvičení (hodiny)	 1	 2	 3 4 5 6	 7	

Obr. 1.

- Legenda: 1 — reálný průzkum cílů leteckými jednotkami,
 2 — vyvedení vrtulníkového útvaru k přemístění jednoho z míst velení,
 3 — stavba mostu ženijními jednotkami,
 4 — skutečný přísun munice ze skladu do prostoru palebných postavení s využitím automobilů a vrtulníků,
 5 — doplňkový vzdušný průzkum cílů,
 6 — vyvedení jednotek na střelnici a bojové střelby,
 7 — rozvíjení a praktická práce jednotek zdravotnické služby a chemické ochrany.

přemístování s využitím automobilních a vzdušných dopravních prostředků, v rozmístování a maskování v nových prostorech. Široké praktické zkušenosti na těchto cvičeních získávají také spojovací a zabezpečovací jednotky a útvary.

Množství vyváděných sil a prostředků na velitelsko-štábní cvičení závisí na zámyslu a plánu provedení cvičení. Např. na velitelsko-štábní cvičení útvaru vyvádíme zpravidla jeden prapor, dělostřelecké jednotky (s uskutečněním bojové střelby), průzkumné, spojovací, ženijní, che-

mické zabezpečovací jednotky. Přibližně podle stejných zásad můžeme postupovat i při určování složení vojsk, vyváděných na velitelsko-štábní cvičení na vyšších stupních velení. Přitom je důležité, aby byly častěji vyvedeny všechny stupně velení odshora dolů, zastoupeny štáby a jednotky (útvary) všech druhů vojsk, speciálních vojsk, týlu, dopravy a letectva.

Zkušenosti ukazují, že spojování taktických cvičení s velitelsko-štábními cvičeními má kladný vliv jak na práci štábů, tak i na kvalitu výcviku vojsk.

Operační a taktická vojsková cvičení

V přípravě štábů jako orgánů velení, kromě velitelsko-štábních cvičení, mají významnou úlohu operační a taktická vojsková cvičení, na která vyvádíme svazky a útvary kompletně a v plné bojové sestavě. Cvičení s vojsky jsou jednou z nejvyšších forem přípravy velitelů a štábů, zvláště v případě, že probíhají s bojovou střelbou motostřeleckých a tankových vojsk, dělostřelectva a leteckým bombardováním. Na těchto cvičeních velitelé a štáby konkrétně řeší všechny otázky spojené s přípravou boje a s bojovým použitím druhů vojsk, nepřetržitě řídí vojska v průběhu bojové činnosti v různých podmínkách.

Zvláště důležitá přitom je skutečnost, že na těchto cvičeních se štáby jako or-

gány velení připravují v situaci, která je maximálně blízká reálné bojové situaci. Tato cvičení umožňují spojovat cvičení vyšších štábů s taktickou přípravou, komplexně zkoumat mnohé otázky taktiky a operačního umění, vytvářejí výhodné podmínky pro řešení nejdůležitějších otázek přípravy velitelů, štábů a vojsk.

Organizace a vedení operačně taktických vojskových cvičení s vyvedením většího množství útvarů a s bojovou střelbou je velmi složitá záležitost, která vyžaduje dokonalejší a dlouhodobou přípravu, spotřebuje velké množství materiálních prostředků a času k rozehrání bojové činnosti. V tomto směru velitelsko-štábní cvičení s častěji vyvedenými vojsky mají celou řadu velkých předností.

Štábní nácviky

Štábní nácviky mají důležité místo v rozmanitém systému přípravy orgánů velení všech stupňů. Upevňují a zdokonalují teoretické znalosti a praktické návy-

ky důstojníků; ti ve své práci získávají jistotu, přesnost a sladěnost, zadané úkoly řeší kvalitně, přesně a ve stanovené době.

Hlavní cíle štábních nácviků:

— zdokonalit praktické návyky důstojníků při plnění funkčních povinností podle jejich zařazení a vzájemnou spolupráci mezi jednotlivými důstojníky;

— procvičovat otázky uvědomování a shromáždění příslušníků štábů, útvarů a jednotek zabezpečení a jejich vyvedení do terénu;

— procvičovat důstojníky v organizaci prací v terénu, ve velení podřízeným štábům při přípravě a v průběhu vedení bojové činnosti;

— prověřovat úroveň připravenosti, sladěnosti a operativnosti v práci jednotlivých oddělení a celého štábu jako orgánu velení vojskům;

— připravovat důstojníky a štáb na velitelsko-štábní nebo na taktické cvičení;

— odstraňovat nedostatky v přípravě důstojníků a štábů, zjištěné v průběhu prověrky nebo cvičení;

— zvládnout nově zaváděnou techniku k zabezpečení velení, spojovací prostředky, štábní autobusy atd.

Hlavním požadavkem na štábní nácviky je jejich cílevědomost. I když jsou samostatnou formou přípravy štábů, současně musí být těsně spojeny s dalšími formami přípravy důstojníků. Proto organizujeme a vedeme štábní nácviky tak, aby na jedné straně upevňovaly znalosti a návyky důstojníků, získané na přednáškách a skupinových zaměstnáních, aby na druhé straně neustále zvyšovaly a zdokonalovaly návyky důstojníků, připravovaly je na vyšší a složitější formy přípravy na velitelsko-štábní a taktická cvičení.

Velký význam pro neustálé zvyšování praktických návyků důstojníků štábů má pravidelná organizace štábních nácviků v průběhu celého výcvikového roku. Ze zkušeností z přípravy štábů vyplývá, že je neúčelnější štábní nácviky organizovat 1–2krát měsíčně a vždy před začátkem každého výcvikového období, před velitelsko-štábním nebo taktickým cvičením.

V některých případech mohou být zařazeny doplňující štábní nácviky, např. k odstranění nedostatků v práci štábu, zjištěných při prověrkách nebo v průběhu cvičení.

Velký význam má kvalita přípravy každého nácviku, neustálé zdokonalování metodiky jeho vedení. Štábní nácviky nesmíme připravovat šablonovitě jednou pro vždy stanovenou formou a obsahem zpracovávání dokumentů, používáním jednotek a těchto způsobů a metod práce důstojníků. Na štábních nácvicích musíme vytvářet složitou a rozmanitou situaci, která bude vyžadovat tvůrčí přístup k práci a

nová rozhodnutí. Cvičící štáby musí být zatíženy tak, aby to odpovídalo úsilí soudobého vedení boje. To přispívá k tomu, aby důstojníci získali návyky rychle se orientovat v situaci, rozvíjí jejich iniciativu a tvůrčí přístup při přijímání rozhodnutí, zvyšuje jejich praktické návyky v grafickém vyjádření rozhodnutí a v doručení úkolů podřízeným v minimálních časových lhůtách.

V průběhu nácviků se snažíme najít neúčelnější řešení nových otázek, které vyvstaly před štáby, nové formy a metody práce, které nejvíce odpovídají soudobým požadavkům. Praxe potvrzuje, že jen při dodržení těchto podmínek mohou štábní nácviky zabezpečit dosažení kladných výsledků při zdokonalování a udržování příslušníků štábů na úrovni soudobých požadavků na profesionální návyky důstojníků štábů.

Štábní nácviky, v závislosti na učebních cílech, řešených úkolech a složení cvičících, můžeme rozdělit na

- dílčí,
- komplexní.

Dílčí štábní nácviky organizujeme většinou na úrovni jednotlivých oddělení (služeb) štábu. Hlavní pozornost v průběhu jejich přípravy a vedení soustřeďujeme na to, aby důstojníci zvládli své funkční povinnosti, získali trvalé návyky při přípravě propočtů potřebných k plánování a vedení bojové činnosti, při rozpracování bojových dokumentů a při používání spojovacích technických prostředků. Na těchto zaměstnáních důstojníky připravujeme ke splnění stanovených úkolů samostatně a společně s dalšími příslušníky oddělení, organizujeme prvotní sladování jednotlivých oddělení (služeb) štábu, procvičujeme otázky vzájemné zastupitelnosti mezi důstojníky: jednotlivé skupiny štábu se připravují ke splnění úkolů v bojové situaci plánovanými silami podle bojového rozdělení.

Dílčí nácviky obyčejně organizujeme na učebnách nebo v kancelářích.

Komplexní štábní nácviky organizujeme na úrovni správy okruhu a podřízených orgánů velení. Jejich cílem je pokračovat v rozvíjení návyků u důstojníků při řešení technických úkolů štábní služby. Hlavní pozornost soustřeďujeme na operačně taktické úkoly a sladování všech orgánů velení v jeden celek.

Takové nácviky přinášejí zvláště velký užitek, protože umožňují dosáhnout vysoké úrovně přípravy všech příslušníků štábů a sladěnosti jejich práce. Organizujeme je na mapách nebo v terénu, se spo-

jovými prostředky nebo bez nich; mohou být jedno nebo víceúrovňové. Při víceúrovňových štábních nácvicích mají nadřazené štáby reálnou možnost zdokonalovat návyky při doručování rozkazů a nařízení podřízeným štábům a získávat od nich zprávy o situaci s využitím technických spojovacích prostředků. Pro řešení úkolů většiny komplexních štábních nácviků postačuje obyčejně doba 8 až 24 hodin.

Zkušenosti z přípravy štábů ukazují, že hlavním cílem těchto nácviků musí být

- zdokonalování praktických návyků důstojníků při plnění funkčních povinností ve vzájemné zastupitelnosti,

- zvyšování sladěnosti v práci orgánů velení všech stupňů v podmínkách, které se přibližují reálné bojové situaci.

Nácviky zpravidla řídí příslušní náčelníci štábů (služeb). V některých případech, zejména jde-li o víceúrovňové štábní nácviky, by je měli řídit osobně příslušní velitelé. To umožňuje velitelům dobře poznat podřízené štáby, zlepšovat vzájemné pochopení a spolupráci. Důstojníkům, kteří nemají dostatečnou praxi ve velení svazkům, by tato metoda vedení štábních nácviků umožnila zdokonalovat vlastní zkušenosti ve velení vojskům a zvyšovat úroveň vojenskoteoretických znalostí.

Při přípravě štábních nácviků řídící zpravidla

- určuje nebo upřesňuje téma nácviku, učební otázky, složení cvičicích, čas, místo a dobu trvání nácviku atd.;

- rozpracovává potřebnou dokumentaci;

- připravuje cvičící k nácviku;

- připravuje místa velení a spojovací prostředky.

Témata nácviků mohou být různá nejen co do obsahu, ale i co do rozsahu. Mohou zahrnovat hlavní otázky práce štábu jak v období organizace útoku, tak i v průběhu boje. Jako příklad můžeme uvést nácvik na téma „Práce štábu při přípravě a vedení útoku“. V průběhu nácviku mohou být procvičeny různé otázky, např. příprava propočtů a podkladů potřebných k přijetí rozhodnutí; zpracování rozhodnutí; doručení úkolů podřízeným; velení v průběhu vedení bojové činnosti. V jiném případě téma štábního nácviku může zahrnovat jen určitou etapu práce štábu.

Témata štábních nácviků co do obsahu mohou být ještě užší. Mohou zahrnovat jednu až dvě otázky, např. „Sběr, zobrazení a rozbor údajů situace“, „Zpracování rozhodnutí velitele“, „Zpracování bojového

hlášení“ atd. Takové nácviky jsou krátké (2–4 hodiny). Hlavním cílem těchto nácviků obvykle bývá zdokonalovat návyky důstojníků štábů a procvičovat otázky, které nedostatečně zvládli, proveřovat nové metodiky práce, normy atd.

Po upřesnění tématu nácviku je nutné určit učební cíle pro každou kategorii cvičicích, učební otázky a stanovit rozsah práce na každé zaměstnání. Přitom musíme přísně dodržovat zásadu postupného narůstání praktických návyků v práci jednotlivých důstojníků, oddělení a služeb štábu, uplatňovat metodu přechodu od jednoduchého ke složitějšímu. V případě, že štábní nácvik organizujeme na komplexní téma, pak k dosažení posloupnosti a cílevědomosti při procvičování učebních otázek, plánujeme jeho vedení po etapách.

Při přípravě nácviku se snažíme rozpracovávat jen minimální množství dokumentů, jen takových, které bezprostředně souvisejí s tématem a učebními cíli. Na základě získaných zkušeností z přípravy štábů považujeme za postačující rozpracovat mapu s výchozí situací a připravit plán řízení nácviku. Nejčastěji zpracováváme textový plán, který obsahuje téma, učební cíle, čas a místo štábního nácviku, složení cvičicích. Podrobně v něm rozpracujeme posloupnost práce řídicího nácviku a činnosti cvičicích podle času k procvičení jednotlivých otázek. V řadě případů jeden nebo i více postupných dílčích nácviků oddělení (služeb) štábu můžeme řídit na základě stejné všeobecné situace vojsk. Náčelníci druhů vojsk a služeb, na základě takto vytvořené taktické situace, rozpracovávají samostatné plány.

Při přípravě komplexních štábních nácviků, zejména víceúrovňových, je účelné kromě mapy s výchozí situací a plánu řízení, navíc rozpracovat námět, doplňující (další) situace a dokumenty nutné pro velení. Námět většinou zpracováváme v písemné formě. V závislosti na učebních cílech námět obsahuje složení, situaci, stav a charakter činnosti stran, bojové úkoly sousedů, různé doplňující podklady a úkoly cvičicích. V tom případě, že nácvik plánujeme po etapách, je nutné zpracovat na mapě jeho taktický záměr.

Na zpracování učebních materiálů ke komplexnímu štábnímu nácviku se podílí minimální množství důstojníků druhů vojsk a služeb. K dosažení vysoké efektivity musíme jak při zpracování, tak i při nácviku zabezpečit utajení všech rozpracovaných učebních materiálů před cvičícími.

Metoda a způsob vedení každého nácviku závisí na složení a stupni příprave-

ností cvičících, na učebních cílech a době trvání nácviku. Je-li v celém štábu nebo na jednotlivých odděleních velké procento důstojníků, kteří mají malé praktické zkušenosti z práce při plnění funkčních povinností, potom musíme nácviky organizovat tak, abychom je začínali řešením jednoduchých otázek a potom postupně procvičovali složitější úkoly se současným zkracováním doby; tak můžeme dosáhnout potřebné úrovně praktických návyků. Tohoto cíle můžeme nejlépe dosáhnout při dílčích štábních nácvicích.

Při zaměstnání s důstojníky, kteří byli nově jmenováni na určité funkce, považujeme za účelné použít individuální metody přípravy. Při tom řídící nácviku určuje úkol individuálně každému cvičícímu a neustále kontroluje jeho činnost v průběhu celého nácviku a podle potřeby mu pomáhá svými radami. V tomto případě ponecháváme na plnění určených úkolů více času, než stanoví normy. Je-li cílem nácviku dále zdokonalovat návyky důstojníků při plnění funkčních povinností, pak dobu potřebnou na splnění jednotlivých úkolů zkracujeme a cvičící plní úkoly samostatně bez pomoci řídícího nácviku. Splnění úkolů většinou kontrolujeme až po uplynutí stanovené doby.

Poté, kdy důstojníci získávají pevné návyky při plnění funkčních povinností, je účelné na speciálních nácvicích procvičit otázky jejich vzájemné zastupitelnosti a organizovat přípravu jednotlivých oddělení a služeb jako celku k řešení úkolů se sníženými počty.

O tomto problému se zmíníme několika slovy. Někdy se vyskytují názory proti tomu, aby důstojníci štábu museli zvládnout doplňující funkční povinnosti, protože vědecká organizace práce vyžaduje úzkou specializaci. To jsou chybné názory. Je pochopitelné, že ten důstojník, který dokonale zvládl jen vymezený okruh svých povinností, je plní lépe a rychleji.

Musíme však vzít v úvahu i to, že místa velení jsou jedním z nejdůležitějších objektů ničení, zejména jadernými zbraněmi. V průběhu boje mohou utrpět velké ztráty a pak budou muset pracovat se sníženými počty. Proto musíme připravovat štáby pro práci se sníženými počty a k plnění funkce nadřazeného štábu.

Vycházíme-li z nutnosti neustále udržovat všechny štáby v dostatečně vysokém stupni bojové pohotovosti, pak je účelné některé komplexní štábní nácviky zahajovat s vyhlášením bojového poplachu štábům a zabezpečovacím jednotkám. V tomto případě cvičícím předáváme mapu s výchozí situací nebo bojový rozkaz současně

s nařízením o vyhlášení bojového poplachu. Současně předáváme potřebná nařízení podle druhů vojsk, výpisy z plánů a jiné dokumenty. Jestliže cvičící obdrželi výchozí situaci dříve, potom nácvik můžeme zahájit vydáním nové situace vojsk, která zásadně změni původní situaci a vyžaduje upřesnění dříve přijatého rozhodnutí.

Po obdržení mapy s výchozí situací, námětu, nařízení nebo upřesňující situace, cvičící štáby rozpracovávají příslušné podklady a připravují operačně taktické a týlové propočty nutné k přijetí rozhodnutí. Potom řídící nácviku v určenou dobu vyslechne návrhy na bojové použití vojsk, na organizační velení a všestranného zabezpečení. Vyžaduje, aby návrhy byly přesné, úplné a krátké.

Vyslechnutí návrhů cvičících je jedním ze základních metodických způsobů cvičení v průběhu štábního nácviku. Tento způsob umožňuje řídícímu prověřit úroveň připravenosti každého cvičícího, jeho schopnost rychle a správně řešit otázky vyplývající z funkčních povinností. Současně příslušný náčelník na dobrých a záporných příkladech může určit ostatní důstojníky. Na vicesupňovém štábním nácviku je účelné, aby návrhy začali přednášet důstojníci nadřazeného štábu. To umožňuje překontrolovat včasnost, správnost a úplnost úkolů, které vydávají podřízeným.

Plánujeme-li současně s jinými cíli nácvik důstojníků a štábů v organizaci práce v terénu a velení podřízeným v průběhu boje, pak komplexní štábní nácviky organizujeme v terénu. Jako příklad můžeme uvést štábní nácvik s procvičením útočné tematiky. Na nácvik jsme vyvedli do výchozích prostorů všechny štáby se spojovacími prostředky a zabezpečovacími jednotkami. Ve výchozích prostorech štáby zpracovaly plánovací dokumenty, upřesnily úkoly a organizovaly součinnost v terénu na všech stupních.

V průběhu dalších 24 hodin jsme rozehrli bojovou činnost do hloubky úkolů prvního dne útoku s reálným přemísťováním míst velení. Při tom jsme procvičili tyto otázky: velení při přesunu vojsk na čáru zteče, rozvíjení útoku, organizace zasezení druhých sledů do boje, sběr informací o situaci a upřesnění bojových úkolů na druhý den boje.

V průběhu nácviku přistupujeme k procvičení následujícího učebního úkolu po narůstání taktické situace, po přijetí rozhodnutí obou stran a po jeho vyslechnutí řídícím nácviku. Včasné a nepřetržité narůstání situace můžeme organizovat s vy-

užitím podřízených štábů, kterým řídící nácviku vydá údaje o situaci a činnosti stran, jejich ztrátách a spotřebě materiálních technických prostředků. Podřízené štáby po obdržení těchto podkladů zhodnotí situaci a hlásí ji nadřízenému štábu.

Tato metoda nácviku je neefektivnější a poučná. Umožňuje vytvořit takovou reálnou situaci a úsilí, které se nejvíce přibližují soudobému boji. Současně však nesmíme dopustit, aby podřízené štáby se změnily v průběhu nácviku v pouhé koncové skupiny.

Potřebujeme-li zkrátit dobu na procvičení dalšího učebního úkolu, můžeme dosáhnout nárůstu situace vydáním písemné doplňující situace cvičicím. Těchto metodických způsobů můžeme výhodně použít na zakončení nácviku, zejména pro řízení funkcionáře štábu s cílem rychle zhodnotit situaci a přijmout rozhodnutí.

Velkým přínosem jsou komplexní štábní nácviky, které řídí nadřízený štáb s cílem prověřit sladčnost a připravenost podřízených velitelů a štábů k velení. Materiály těchto štábních nácviků zpracovává předem utajeně nadřízený štáb. Skupina důstojníků, kterou vede velitel nebo náčelník štábu, přijímá k útvaru a po poplachu vyvádí štáby do neplánovaných prostorů, kde jim vydává potřebné podklady pro zahájení štábního nácviku. Výhoda takto organizovaných nácviků je v tom, že umožňují komplexně zhodnotit přípra-

venost, sladčnost a mobilnost cvičícího štábu.

Některé zvláštnosti mají komplexní štábní nácviky u raketových a protiletadlových raketových jednotek. Tam nácviky štábů obvykle spojujeme s procvičením otázek vedení raketových úderů. Každé zaměstnání se skládá ze dvou etap. V první etapě štáby za řízení velitele (náčelníka štábu) zpracovávají plánovací dokumenty. Ve druhé etapě na základě zpracované dokumentace procvičují činnost, která souvisí s předáním rozkazů k odpálení raket. Pronikání povelů a rozkazů k vykonavateli procvičujeme obvykle ve štábu jednotky a v palebné baterii, kam posíláme speciální kontrolní skupinu.

Jedním z nejdůležitějších momentů štábních nácviků je jejich rozbor. Rozbor důležitých nácviků obvykle připravuje sám řídící a uskuteční jej hned po jeho skončení. Pro přípravu materiálů rozboru komplexního štábního nácviku je výhodné vytvořit skupinu rozboru v počtu 2–3 důstojníků. Abychom zabezpečili včasný a poučný rozbor, začínáme jej připravovat dříve. Na rozboru analyzujeme činnost funkcionářů, praktickou práci cvičících, zhodnotíme sladčnost oddělení a služeb a štáb jako celek. Pro větší názornost a poučnost je výhodné vyvěsit v místnosti rozboru větší grafických dokumentů, které štáby zpracovávají na štábním nácviku.

Hovoříme-li o způsobech dalšího zkvalitňování přípravy štábů, musíme zdůraznit nutnost neustále zvyšovat zejména jejich polní přípravu. Někdy však s politováním konstatujeme, že tento dávno známý požadavek je plněn jen formálně. Stávají se případy, že vyvedené štáby dlouhou dobu pracují v autobusech a ve speciálních autech a rozmisťují se v jedné prostorech. Taková zaměstnání nemají nic společného s cvičením v terénu. Můžeme je se stejným úspěchem vést i v místech mírových posádek.

Každé vyvedení do terénu musíme využít ke zvyšování mobility štábů se všemi zabezpečovacími jednotkami a útvary. Učíme je rychlému svinování, přemísťování ve vysokých rychlostech, ve složitém a neznámém terénu, rozvinování v nových prostorech v krátké době, bez přerušení práce ve štábu a ztráty spojení s vojsky.

Zkušenosti z přípravy Sovětských ozbrojených sil jsou bohaté a mnohostranné. Dávají nám návod na různé metody a formy přípravy štábů jako orgánů velení. Musíme je však správně volit a využívat těch, které nejvíce odpovídají konkrétními podmínkami situace; dále dovedně spojit různé metodické zásady. Přitom musíme vést rozhodný boj se schematicismem a šablonovitostí, se snahami přeměnit jednotlivé formy a způsoby výcviku v univerzální, vhodné pro všechny případy.

V přípravě vojsk a štábů musíme více přihlížet k pravděpodobnému charakteru operace a boje v budoucí válce.

Na rozdíl od Velké vlastenecké války bojové sestavy svazků, útvarů a jednotek budou více rozptýleny. To pochopitelně bude mít vliv na systém a metody velení. Místa velení budeme rozmísťovat ve větších vzdálenostech jedno od druhého a navíc budou častěji v pohybu. Velitelé a čety budou muset často velet vojskům hlavně z pohyblivých míst velení, organizovat boj v krátké době, manévrových podmínkách. Na zhodnocení situace, přijetí rozhodnutí, vydání bojových úkolů a organizaci součinnosti budou mít jen minimum času.

Upraveno ze sovětského tisku